

**UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI CLUJ-NAPOCA
FACULTATEA DE LITERE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII LINGVISTICE ȘI
LITERARE**

Rezumat teză de doctorat

**Politica lingvistică familială și
păstrarea limbii de patrimoniu: un
studiu asupra imigranților de origine
română din Israel**

Conducător științific,
Prof. univ. dr. Ștefan Oltean

Doctorand,
Lucia Horea

**Cluj-Napoca
2025**

Cuvinte-cheie: politică lingvistică familială; păstrarea limbii de patrimoniu; românii din Israel; schimbare lingvistică; multilingvism în Israel; transmiterea intergenerațională a limbii.

Cuprins

Capitolul 1. Introducere

Capitolul 2. Excurs bibliografic: fundamente teoretice, psihosociologice și metodologice

1. Introducere
2. Abordări teoretice privind politica lingvistică
3. Aspecte psihosociologice ale cercetării în politica lingvistică
4. Considerații metodologice asupra cercetării în politica lingvistică familială
5. Concluzie

Capitolul 3. Contexte istorice și sociolingvistice

1. Introducere
2. Din România în Israel: o perspectivă istorică și sociolingvistică asupra migrației și păstrării limbii
 - 2.1. Începuturile migrației (înainte de Primul Război Mondial)
 - 2.2. Strămutarea din perioada Holocaustului (al Doilea Război Mondial)
 - 2.3. *Aliyah* postbelică
 - 2.3.1. Perioada imediat următoare celui de-al Doilea Război Mondial (1948-1957)
 - 2.3.2. Restricțiile regimului comunist (1948-1989)
 - 2.4. Viața românilor din Israel după emigrare
 - 2.4.1. Păstrarea limbii
 - 2.4.2. Contribuții literare
 - 2.4.3. Ocuparea forței de muncă și integrarea socioeconomică
3. Politica lingvistică și hegemonia limbii ebraice: bazele istorice și realitățile multilingve din Israel
 - 3.1. Fundamentele istorice ale politicilor lingvistice israeliene
 - 3.1.1. Contextul istoric al reînvierii ebraicii
 - 3.1.2. Indicatori politici și juridici
 - 3.2. Ebraica în calitate de limbă națională în contextul multilingvismului israelian
 - 3.2.1. Sistemul *Ulpan* și impactul său
 - 3.2.2. Trecerea la ebraică și marginalizarea celorlalte limbi
 - 3.3. Ebraica în contexte religioase și laice israeliene
 - 3.4. Politicile lingvistice din Israel: impactul lor asupra practicilor lingvistice familiale și a formării identității
 - 3.4.1. Practici lingvistice în familiile de imigranți
 - 3.4.2. Păstrarea limbii și identitatea
 - 3.5. Provocări contemporane la adresa multilingvismului și a dominanței ebraicii în Israel
 - 3.5.1. Globalizarea și expansiunea limbii engleze
 - 3.5.2. Conservarea limbilor minoritare
4. Concluzie

Capitolul 4. Metodologie

1. Proiectarea cercetării și raționamentele teoretice
2. Recrutarea participanților
3. Colectarea datelor și proiectarea interviului
4. Analiza și codificarea datelor
5. Considerații etice
6. Reflexivitatea și postura cercetătorului
7. Justificarea excluderii altor abordări metodologice

Capitolul 5. Constatări

1. Introducere
2. Teme deductive
 - 2.1. Păstrarea limbii și conservarea culturii
 - 2.2. Adaptarea și integrarea în societatea israeliană
 - 2.3. Dinamica și practicile lingvistice familiale
 - 2.4. Cunoașterea și utilizarea românei și ebraicii
 - 2.5. Atitudini față de limbă
 - 2.6. Influențe generaționale și sociale
3. Teme inductive
 - 3.1. Contextul istoric și asimilarea
 - 3.2. Problemele sociale și marginalizarea
 - 3.3. Nostalgia și pierderea limbii
 - 3.4. Integrare versus împotrivire
4. Concluzie

Capitolul 6. Analiză

1. Introducere
2. Teme deductive
 - 2.1. Păstrarea limbii și conservarea culturii
 - 2.2. Adaptarea și integrarea în societatea israeliană
 - 2.3. Dinamica și practicile lingvistice familiale
 - 2.4. Cunoașterea și utilizarea românei și ebraicii
 - 2.5. Atitudini față de limbă
 - 2.6. Influențe generaționale și sociale
3. Teme inductive
 - 3.1. Contextul istoric și asimilarea
 - 3.2. Problemele sociale și marginalizarea
 - 3.3. Nostalgia și pierderea limbii
 - 3.4. Integrare versus împotrivire
4. Concluzie

Capitolul 7. Concluzie

Bibliografie

REZUMATUL TEZEI

Studiul politicii lingvistice familiale este un domeniu important în cadrul sociolingvisticii și cercetării politicii lingvistice, concentrându-se pe examinări aprofundate ale modului în care familiile gestionează multilingvismul. În teza de față, voi examina practicile lingvistice, convingerile și strategiile de gestionare ale imigranților de origine română din Israel, o comunitate care abordează conservarea limbii sale de patrimoniu în contextul dominanței limbii ebraice. Prin analizarea acestor aspecte, voi investiga modul în care limba, identitatea și migrația interacționează în cadrul domeniului integrării sociolingvistice și culturale.

Numărul israelienilor de origine română a scăzut treptat în ultimii ani, în ciuda importanței lor la nivel istoric. În 2022, în Israel existau 124.300 de israelieni de origine română, adică aproximativ 2% din populația totală a țării, spre deosebire de 198.898 în 2017 (Israel Central Bureau of Statistics). Această schimbare demografică considerabilă determină o întrebare: cum se adaptează această comunitate la patrimoniul său lingvistic într-o societate în care ebraica deține un rol hegemonic în interacțiunile cotidiene?

În ceea ce privește relevanța acestei cercetări, ea derivă din contribuția sa la un domeniu puțin explorat al politicii lingvistice familiale, mai exact imigranții de origine română din Israel, vizând soluționarea unei lipse de studii în literatura existentă. Cercetarea existentă în politica lingvistică familială s-a concentrat, în general, pe comunități de imigranți mai ample sau oricum mai bine documentate, cum ar fi vorbitorii de spaniolă, arabă sau rusă din Israel. Astfel, întrucât până în prezent nu au fost publicate studii specifice politicii lingvistice familiale cu privire la această comunitate neglijată, cercetarea mea va încerca să îmbunătățească cunoașterea științifică a modului în care grupurile mai mici de imigranți gestionează adaptarea lingvistică și culturală, încercând în același timp, mai mult sau mai puțin conștient, să-și păstreze limbile de patrimoniu.

Pentru a explora acest aspect, mă voi concentra pe următoarele întrebări de cercetare:

1. Cum gestionează israelienii de origine română păstrarea limbii de patrimoniu în contextul dominanței ebraice?
2. Care sunt atitudinile și convingerile lor cu privire la utilizarea limbii române și ebraice în mediul familial și social?
3. Cum influențează dinamica intergenerațională practicile și politicile lingvistice familiale?

Pentru a răspunde la aceste întrebări, voi porni de la fundamentele teoretice ale lui Spolsky (2004), care identifică trei componente ale politicii lingvistice: practici, convingeri și gestionare. Practicile se referă la modelele tipice de utilizare a limbii în viața de zi cu zi, convingerile cuprind valorile și atitudinile aferente anumitor limbi, iar gestionarea se referă la eforturile deliberate de a influența comportamentele lingvistice în cadrul familiei. De asemenea, aspectele psihosociologice ale politicii lingvistice, inclusiv formarea identității, relațiile sociale și atitudinile, sporesc profunzimea analitică a tezei. Totodată, voi analiza tendințele de transmitere intergenerațională asociind teoria lui Fishman (1991) privind schimbarea lingvistică și concepția lui Giles et. al. (1977) referitoare la vitalitatea etnolingvistică cu noțiunile lui Spolsky.

Rezultatele acestei cercetări indică faptul că limba română se confruntă cu o scădere a transmiterii de-a lungul generațiilor în Israel, însă acest declin denotă mai degrabă o atriție a limbajului și o pierdere a domeniilor de utilizare, și nu paradigma „morții unei limbi” (Crystal 2001; Mufwene 2004; Sallabank 2018). Teoria lui Fishman oferă o perspectivă pragmatică asupra modului în care anumiți factorii socioculturali și generaționali influențează păstrarea limbilor minoritare în loc să provoace dispariția completă a acestora, cum ar fi cazul românei în Israel. Această pierdere a limbilor de patrimoniu nu este nici uniformă, nici inevitabilă, fiind determinată de mecanisme intergeneraționale, structuri educaționale, istoricul migrației și de anumite particularități ale indivizilor.

Scopul principal al cercetării de față este de a descoperi cum israelienii de origine română reușesc să-și păstreze limba de patrimoniu gestionând simultan exigențele lingvistice ale integrării în societatea israeliană și de a contribui la o dezbatere mai amplă privind multilingvismul, păstrarea limbii și rolul familiei în întreținerea limbilor minoritare. Această teză își propune să ofere recomandări practice pentru politica lingvistică din Israel, în special în ceea ce privește strategiile de sprijinire a imigranților români și a descendenților acestora în conservarea patrimoniului lingvistic.

În ceea ce privește structura tezei, în afara primului capitol, în care este prezentată tema de cercetare, importanța acesteia și obiectivele studiului, expunând cadrele teoretice și metodologice și rezumând structura tezei, aceasta este organizată în încă șase capitole, ultimul servind drept concluzie.

În cel de-al doilea capitol, reprezentând un excurs bibliografic, voi analiza fundamentele teoretice, psihosociologice și metodologice ale cercetării de față, ținând cont de concepte precum politica, identitatea și atitudinile față de limbă și încadrându-mi studiul în domeniul sociolingvisticii, pornind de la anumite teorii și modele pentru a-mi fundamenta

analiza. Conceptualizarea lui Spolsky (2004) a politicii lingvistice a oferit un cadru de referință pentru investigarea modului în care familiile iau decizii referitoare la limbă. Acest model teoretic este deosebit de relevant pentru studierea familiilor de imigranți care gestionează atât păstrarea limbii de patrimoniu, cât și adoptarea limbii dominante în societate. În plus, perspectivele psihosociologice contribuie la înțelegerea modalității prin care familiile abordează politicile lingvistice, având în vedere influența identității, relațiilor sociale și a atitudinilor în dezvoltarea comportamentelor lingvistice. De exemplu, identitatea este strâns legată de utilizarea limbii, întrucât oamenii consideră adesea că patrimoniul lingvistic este un aspect esențial al propriei identități. Relațiile sociale determină păstrarea limbii, iar legăturile cu comunitățile vorbitoare de limbi de patrimoniu sprijină utilizarea sa. Atitudinile față de limbile de patrimoniu și cele dominante în societate pot încuraja sau împiedica eforturile de a întreține bilingvismul.

În continuare, în cel de-al treilea capitol, voi studia contextele istorice și sociolingvistice relevante pentru tema tezei, concentrându-mă pe migrația românilor în Israel și politicile lingvistice israeliene, pentru a poziționa experiențele familiilor de origine română în peisajul sociopolitic și lingvistic al Israelului și pentru a stabili un context adecvat pentru interpretarea rezultatelor. De-a lungul mai multor decenii, imigranții de origine română au contribuit la cultura societății israeliene prin tradiții lingvistice și culturale inedite. Cu toate acestea, dominanța ebraică ca limbă națională prezintă riscuri pentru păstrarea limbilor de patrimoniu, deoarece politicile lingvistice israeliene, care au acordat o prioritate îndelungată limbii ebraice ca forță unificatoare, expun limbile minoritare pericolului atrofiei.

În al patrulea capitol îmi voi expune metodologia de cercetare, inclusiv proiectarea, metodele de colectare a datelor și considerațiile etice. Mi-am conceput cu atenție cadrul metodologic al studiului pentru a fi în concordanță cu obiectivele mele de cercetare, având la bază studii anterioare din domeniul politicii lingvistice familiale. Metodele calitative, în special interviurile semi-structurate, au fost recunoscute pentru potențialul de a descoperi relații aprofundate ale practicilor și convingerilor lingvistice.

În al cincilea capitol îmi voi prezenta constatările principale ale cercetării, discutând teme precum practicile lingvistice familiale, formarea identității și păstrarea limbii, analizând dificultățile și strategiile implicate în întreținerea bilingvismului și a limbii de patrimoniu de-a lungul generațiilor. În acest sens, participanții mei au descris o varietate de practici, de la vorbirea românei acasă la încurajarea generațiilor mai tinere să învețe limba română. Cu toate acestea, am observat și provocări, cum ar fi schimbările lingvistice de-a lungul generațiilor și presiunile sociale sistemice de favorizare a limbii ebraice.

În al șaselea capitol îmi voi interpreta în mod critic și comparativ constatările, corelându-le cu noțiunile teoretice ale lui Spolsky, Giles et. al și Fishman și încadrându-le în literatura de specialitate existentă, comparându-le cu un studiu realizat în 2019 de Tannenbaum și Peleg privind comunitatea iraniană din Israel.

În cel de-al doilea capitol, politica lingvistică familială este încadrată de o serie de noțiuni sociolingvistice și teoretice mai ample, pornind de la modelul tripartit al politicii lingvistice al lui Spolsky (2004, 2018). În plus, concepțiile lui Fishman (1991) privind combaterea schimbării lingvistice oferă o perspectivă utilă asupra condițiilor care promovează sau împiedică supraviețuirea limbilor minoritare. Teoria vitalității etnolingvistice (Giles, Bourhis, & Taylor, 1977) constituie o abordare complementară, subliniind rolul statutului, al forței demografice și al sprijinului instituțional în determinarea păstrării limbii. În ultimul rând, metodologiile calitative, în special cele bazate pe ghidul general pentru interviuri al lui Patton (1987), au fost esențiale pentru documentarea experiențelor variate ale familiilor multilingve.

Politica lingvistică, ca disciplină, a apărut după cel de-al Doilea Război Mondial ca urmare a transformărilor sociopolitice survenite, inclusiv decolonizarea și migrația. Eforturile inițiale de planificare lingvistică au eșuat adesea din cauza schimbărilor demografice imprevizibile și a conexiunilor ideologice și emoționale profunde ale indivizilor cu propriile limbi (Spolsky, 2018).

Modelul lui Spolsky de politică lingvistică, compus din practici (utilizarea efectivă a limbii), convingeri (atitudini ideologice față de limbă) și gestionare (eforturi deliberate de a reglementa utilizarea limbii), este deosebit de relevant pentru politica lingvistică în familie. Familiile gestionează aceste trei elemente ca urmare a presiunilor sociale, încercând să-și păstreze limba concomitent cu integrarea în societate. Fishman (1991) dezvoltă această noțiune conceptualizând schimbarea limbii ca un proces treptat, determinat de transmiterea intergenerațională. Scara gradată a perturbării intergeneraționale (Graded Intergenerational Disruption Scale) a lui Fishman (1991) clasifică limbile periclitare, iar limbile de patrimoniu se situează adesea în stadii medii, conform cărora transmiterea este inconsecventă, dar încă nu complet pierdută.

Giles et al. (1977) prezintă teoria vitalității etnolingvistice, care evaluează probabilitatea supraviețuirii unei limbi minoritare în funcție de statut (factori economici și istorici), de forță demografică (mărimea și distribuția populației de vorbitori) și de sprijinul instituțional (reprezentarea în educație, presă și în instituțiile de stat). Atunci când limbile minoritare nu beneficiază de sprijin instituțional, supraviețuirea lor ajunge în multe cazuri să depindă în totalitate de eforturile depuse de comunități și familii. Acest concept, ca o sinteză a

psihologiei sociale și sociolingvisticii, constituie o modalitate structurată de evaluare a provocărilor cu care se confruntă familiile de imigranți în păstrarea limbilor de patrimoniu. Limbile minoritare cu o vitalitate etnolingvistică scăzută întâmpină presiuni din partea limbilor dominante, ceea ce duce la atriție și poate chiar la moartea limbii respective (Mufwene, 2004). Cu toate acestea, unii cercetători contestă viziunile deterministe asupra declinului lingvistic, susținând că schimbarea limbilor este determinată de factori sociopolitici și ideologici și nu este consecința unui proces inevitabil (Ricento, 2007).

Atitudinile referitoare la limbă influențează în mare măsură comportamentele și politicile lingvistice. Cercetările din acest domeniu, în special studiile lui Gardner (2002) privind atitudinile față de anumite limbi, demonstrează cum percepțiile influențează atât eficiența politicilor, cât și alegerile lingvistice individuale.

Cercetările privind politicile lingvistice familiale apelează la o varietate de metodologii, de la cele cantitative, cum ar fi chestionarele, la cele calitative, precum etnografiile aprofundate. Unele studii recente s-au focalizat asupra interacțiunii dintre politicile statale (de exemplu, politicile lingvistice guvernamentale, programele educaționale) și deciziile familiale (Curd Christiansen, 2014, 2015, 2016).

Chestionarele și recensămintele pot oferi indicatori generali ai stării unei limbi, dar nu reușesc mereu să consemneze complexitatea utilizării limbilor în familii. De exemplu, chestionarele referitoare la utilizarea unei limbi pot dezvălui schimbări intergeneraționale, dar nu pot reflecta și factorii ideologici și emoționali mai puțin perceptibili care pot influența deciziile lingvistice. Mai mult, întrebările din recensăminte referitoare la limbile vorbite confundă adesea competența cu utilizarea efectivă, ceea ce duce la posibile reprezentări eronate ale vitalității limbilor minoritare (Baker, 2001).

Ghidul general pentru interviuri al lui Patton (1987) constituie o alternativă metodologică utilă, întrucât favorizează conversațiile profunde și flexibile, spre deosebire de rigiditatea chestionarelor. Această abordare calitativă le permite cercetătorilor să sondeze politicile lingvistice explicite familiale, precum și atitudinile implicite și practicile aflate în schimbare. Prin faptul de a încuraja răspunsurile deschise și de a adapta formularea întrebărilor în funcție de relatările participanților, metoda lui Patton permite o mai bună înțelegere a modului în care familiile percep și gestionează utilizarea limbii de-a lungul generațiilor.

Lane (2010) a examinat efectele politicii Norvegiei de „norvegianizare” asupra vorbitorilor de limba kven pe termen lung, relevând modul în care politicile de stat pot provoca pierderea rapidă a unei limbi de la o generație la alta. În mod similar, studiul lui Curdt-Christiansen (2014) referitor la familiile chineze bilingve din Singapore demonstrează cum

importanța acordată limbii engleze de instituțiile de stat influențează aspirațiile părinților și păstrarea limbilor de patrimoniu. Prin urmare, putem afirma că politica lingvistică familială nu este exclusiv o chestiune privată de familie, întrucât este direct influențată de anumite structuri sociopolitice și ideologice mai ample.

Un aspect semnificativ al cercetării în domeniul politicii lingvistice familiale este ideologia lingvistică sau modul în care familiile își percep și evaluează alegerile lingvistice în raport cu exigențele societății. Ierarhiile lingvistice, după cum se observă în societățile multilingve ca Malaezia (Wang, 2017) și Regatul Unit (Kirsch, 2012), influențează deciziile lingvistice. Adesea, familiile își ajustează strategiile lingvistice în funcție de posibilele avantaje economice sau sociale, de multe ori în detrimentul transmiterii limbilor de patrimoniu.

Studiile interacționale pot ilustra modul în care practicile lingvistice evoluează în familii. Gafaranga (2010) a studiat copiii rwandezi din Belgia, prezentând modul în care aceștia au inițiat schimbări lingvistice solicitând utilizarea limbii franceze în locul kinyarwande. Studiul lui Meyer Pitton (2013) asupra familiilor bilingve ruso-franceze din Elveția a descoperit cum interacțiunile cotidiene, cum ar fi conversațiile purtate la masa de cină, influențează pe termen lung comportamentul lingvistic. Conceptul de „translanguaging”, definit de García și Li Wei (2014), demonstrează cum familiile multilingve pot trece cu ușurință de la o limbă la alta, consolidându-și sau modificându-și mediile lingvistice în funcție de anumite indicii sociale.

În cel de-al treilea capitol voi analiza aspectele istorice și sociolingvistice care au marcat comunitatea de origine română din Israel. Voi explora aspecte precum migrația, adaptarea culturală și politicile lingvistice în raport cu păstrarea identității și a patrimoniului cultural.

Migrația reprezintă o trăsătură definitorie a dezvoltării Israelului, însă, spre deosebire de modelele convenționale de imigrație, fenomenul migrației evreiești în Israel a fost determinat ideologic, având la bază conceptul de *aliyah*, însemnând „urcare”, în sensul întoarcerii în locurile natale (Halperin, 2015). Primele cazuri de emigrare a evreilor români datează de la sfârșitul secolului al XVIII-lea, când rabinul-șef al Bucovinei s-a stabilit la Safed (Ioanid, 2005). Până la finele secolului al XIX-lea, evreii români contribuiseră decisiv la primele mișcări sioniste. Conferința de la Focșani din 1881 a marcat începutul activităților sioniste organizate în România, conducând la înființarea unor colonii agricole în Palestina, precum Roș Pina și Zikron Yaakov (Ioanid, 2005).

În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, atitudinea României în privința emigrării evreilor a variat ca urmare a presiunilor geopolitice. Cu toate că la început autoritățile române au perceput emigrarea drept o rezolvare a „chestiunii evreiești”, procesul a fost încurcat de

opoziția nazistă și de anumite impedimente logistice (Ioanid, 2021). Evenimentele din timpul Holocaustului au decimat populația evreiască din România, ceea ce a determinat mulți supraviețuitori să se refugieze în Palestina. În 1948, evreii români constituiau deja o parte însemnată a populației evreiești din Palestina, ca urmare a valurilor anterioare de *aliyah* impulsionate de mișcările sioniste. După înființarea Statului Israel, imigrația în masă s-a accentuat și mai mult, grăbind astfel și emigrarea evreilor din România (Meyer, 1953).

Politicile de migrare postbelice au fost determinate de liderii comuniști români care, în mod alternativ, restricționau și permiteau emigrarea evreilor. În primii ani de guvernare comunistă, autoritățile au permis *aliyah* la scară largă, dar ulterior au impus un control strict. Politicile de emigrare au devenit un factor tranzacțional, întrucât se presupune că guvernul României ar fi negociat plecarea evreilor în schimbul unor avantaje economice sau diplomatice (Bines, 1998). La sfârșitul anilor '80, populația evreiască din România scăzuse substanțial ca urmare a valurilor succesive de emigrare (Rotman, 2004).

Comunitatea de români din Israel constituie una dintre cele mai semnificative categorii de imigranți evrei. În 2017, aproximativ 198.898 de persoane de origine română locuiau în Israel, însă în 2022 numărul acestora a scăzut la 124.300 pe fondul îmbătrânirii demografice (Israel Central Bureau of Statistics, 2022). Evreii români au menținut inițial legături culturale strânse, limba română fiind vorbită frecvent în familii și în comunitatea românească. Totuși, în timp, presiunile de asimilare și dominanța limbii ebraice au dus la o schimbare lingvistică majoră, iar generațiile tinere au preferat tot mai mult ebraica (Herșcovici, 2018).

Revitalizarea ebraicii ca limbă vorbită a fost esențială pentru proiectul sionist (Fishman, 1991). Demersul lui Eliezer Ben-Yehuda de a moderniza limba ebraică a pus bazele adoptării sale la nivel general, fiind apoi consolidată de politicile naționale după înființarea Statului Israel (Spolsky, 2014). Sistemul *Ulpanului*, introdus în 1949, a fost esențial pentru integrarea imigranților prin asigurarea unui învățământ imersiv în ebraică. Concret, limba ebraică le este predată cursanților exclusiv în ebraică, ceea ce determină achiziția sa rapidă (Shapiro, 1989). Cu toate acestea, această unificare lingvistică s-a realizat în detrimentul limbilor minoritare, inclusiv idiș, ladino și araba, care au fost marginalizate în mod sistematic (Saban & Amara, 2002). Aceste limbi, foarte răspândite odinioară în rândul imigranților evrei, au fost discreditate în favoarea ebraicii (Fishman, 1991). Araba, în ciuda statutului său istoric de limbă oficială, a rămas mai degrabă una simbolică în realitate, în condițiile în care politicile legislative și educaționale i-au accentuat statutul secundar (Yitzhaki, 2011). Legea statului național din 2018 a declarat oficial ebraica drept singura limbă națională a Israelului, ceea ce a redus și mai mult statutul limbii arabe (Jabareen & Bishara, 2019).

La nivel istoric, limba română a fost printre cele mai răspândite în rândul imigranților din Israel, în special între 1940 și 1970. Au existat numeroase publicații, spectacole de teatru și evenimente organizate în limba română, iar unele ziare precum „Viața Noastră” au sprijinit continuitatea lingvistică (Herșcovici, 2018). Însă, la fel ca și în cazul altor limbi de patrimoniu, româna a decăzut treptat sub presiunea asimilării și a schimbărilor generaționale. Anumite demersuri mai recente, cum ar fi „Școala de limbă română din Israel”, susținută de Asociația Scriitorilor de Limba Română din Israel și de Institutul Cultural Român, încearcă să păstreze limba română, însă aceste inițiative întâmpină constrângeri financiare și logistice (Airinei, 2023).

Poziția dominantă a ebraicii în școli și în sfera publică a determinat o schimbare generațională în utilizarea acestei limbi în familiile de origine română. Cercetările efectuate asupra familiilor rusofone din Israel au arătat tendințe similare, întrucât copiii au adoptat ebraica drept limbă principală, în ciuda eforturilor părinților de a întreține limba de patrimoniu (Altman et al., 2013). În cazul familiilor iraniene, generațiile vârstnice continuă să utilizeze limba persană acasă, dar a doua și a treia generație sugerează un domeniu de competență în scădere (Tannenbaum & Peleg, 2019).

De-a lungul ultimelor decenii, limba engleză a dobândit amploare în societatea israeliană, în special în mediul universitar și de afaceri. Engleza este percepută într-o măsură tot mai mare ca o limbă a mobilității socioeconomice, contestând și mai mult postura limbilor de patrimoniu (Reshef, 2008). Proliferarea presei de limbă engleză, precum și globalizarea educației și a tehnologiei, au contribuit la modificarea priorităților lingvistice în rândul tinerilor israelieni (Tannenbaum & Shohamy, 2023).

În contextul acestor aspecte sociolingvistice, cercetarea de față adoptă o abordare calitativă în vederea documentării și examinării experiențelor trăite de israelienii de origine română. Astfel, în capitolul patru îmi voi argumenta preferința pentru o astfel de abordare bazată pe interviuri semi-structurate. Metoda calitativă este adecvată cercetării mele, întrucât favorizează o explorare aprofundată a experiențelor de viață ale participanților și facilitează înțelegerea relației dintre practici, convingeri și gestionare lingvistică în familiile de origine română din Israel.

Pe lângă analiza literaturii de specialitate existente, mi-am selectat temele deductive pornind de la corespondența și discuțiile mele directe cu prof. dr. Bernard Spolsky, a cărui activitate cuprinzătoare și importantă în domeniul politicii lingvistice a marcat cercetarea în domeniul păstrării limbilor de patrimoniu. Modelul său teoretic constituie fundamentul analizei datelor mele, însă îndrumările sale practice mi-au determinat în egală măsură structura

interviurilor. Mai exact, domnul profesor Spolsky mi-a recomandat o abordare de tip „open-ended”, cu accent pe tensiunea dintre păstrarea limbii și integrarea socială și nu pe îngrădirea răspunsurilor participanților conform unor categorii predefinite:

„Încearcă să afli cum percep ei importanța păstrării limbii și culturii în raport cu importanța integrării. Chestionează-i cu privire la eventualele diferențe de atitudine și practică în rândul membrilor familiei. Ce limbă folosesc la locul de muncă? Pe cât posibil, lasă-i să vorbească liber mai degrabă decât să răspundă la întrebări.”¹

Referitor la recrutarea participanților, am recurs la metoda „bulgărelui de zăpadă” (snowball sampling), definită de Goodman (1961) ca o abordare bazată pe recomandări care permite contactarea anumitor grupuri specifice sau mai dificil de accesat. Aceasta presupune stabilirea unui grup inițial de persoane de contact care, după ce își exprimă acordul de a participa la studiu, recomandă alte persoane din propriile medii care îndeplinesc criteriile studiului.

Am demarat recrutarea luând legătura cu anumite cunoștințe din mediul meu profesional și universitar, inclusiv persoane pe care le-am cunoscut în timpul activității de muzeograf la Muzeul Holocaustului din Nordul Transilvaniei (UBB) și unii dintre foștii mei profesori. Acești participanți inițiali mi-au recomandat ulterior alte persoane, creând astfel un eșantion divers, reprezentativ pentru diverse perioade și experiențe de migrație. Procesul de recomandare a stabilit totodată și o relație de încredere, întrucât recomandările au fost formulate de persoane cunoscute și respectate în cadrul comunității.

Deși prezintă avantaje, metoda bulgărelui de zăpadă implică anumite limitări. Caracterul său nealeatoriu poate duce la prejudecăți de selecție, întrucât recomandările pot favoriza persoanele cu relații sociale mai numeroase și le pot exclude pe cele mai puțin implicate în comunitatea româno-israeliană. În consecință, este posibil ca rezultatele să nu reprezinte în totalitate întreaga populație. În plus, utilizarea rețelelor de relații personale poate duce la un eșantion care să reflecte caracteristici sau puncte de vedere particulare.

Participanții au emigrat în perioade diferite, între anii '60 și '90, oferind o perspectivă istorică și generațională vastă asupra imigrației românești în Israel și au locuit în diferite orașe, inclusiv Tel Aviv, Haifa și Ierusalim, ceea ce asigură o diversitate regională. Datele demografice ale participanților, inclusiv genul, anul nașterii, anul emigrării și orașul de reședință actual, au

¹ “Get their idea of the importance of maintaining language and culture as compared to the importance of integrating. Ask them about any differences of attitude and practice among members of the family. What language do they use at work? As much as possible, let them speak freely rather than answering questions.”

fost sintetizate în tabelul de mai jos (figura 1). Participantul nr. 3 și fiica sa dețin același identificator numeric în vederea simplificării analizei și prezentării datelor, deoarece provin din aceeași familie și locuiesc împreună.

Nr. participantului	Genul	Anul nașterii	Anul emigrării	Oraș de reședință
1	F	1951	1970	Tel Aviv
2	M	1947	1972	Ierusalim
3	M	1946	1988	Haifa
Fiica participantului nr. 3	F	1979	1988	Haifa
4	M	1967	1999	Tel Aviv
5	F	1940	1967	Tel Aviv
6	F	1948	1972	Haifa
7	M	1947	1986	Haifa
8	F	1950	1976	Tel Aviv
9	F	1935	1960	Tel Aviv

Figura 1. Informațiile demografice ale participanților.

Am utilizat interviuri semi-structurate cu scopul de a identifica opțiunile lingvistice ale participanților și utilizarea limbii în familie într-o manieră flexibilă, dar structurată. Această abordare a dus la apariția unor teme neanticipate și a oferit perspective mai detaliate cu privire la provocările legate de păstrarea limbii române concomitent cu integrarea în societatea israeliană. Pornind de la ghidul general pentru interviuri al lui Patton (1987), mi-am organizat interviurile în funcție de anumite teme esențiale, permițându-le totodată participanților să-și dezvolte experiențele în mod liber.

Întrebările de interviu au vizat biografia lingvistică a participanților, atitudinile față de limbă și experiențele de integrare. Întrebările demografice inițiale au facilitat demararea dialogului cu participanții, iar secțiunile ulterioare le-au explorat cunoștințele de română și ebraică, utilizarea acestora în diferite contexte și semnificația emoțională și culturală a limbii române în familiile lor. De asemenea, participanții s-au pronunțat cu privire la transmiterea limbii române generațiilor tinere și la presiunile aferente adoptării ebraicii ca limbă principală.

Interviurile au avut loc în spații familiare, precum domiciliul participanților sau în cafenele liniștite, în funcție de preferința lor, în vederea asigurării unui mediu relaxat, favorabil

unei discuții deschise. Întâlnirile au avut o durată de 1-3 ore, în funcție de dispoziția participanților de a-și dezvolta observațiile. Interviuurile au fost realizate între iulie și august 2019 în Ierusalim, Haifa și Tel Aviv, în general în limba română, cu excepția câtorva momente în care unii participanți s-au exprimat în ebraică pentru a discuta anumite aspecte ale vieții în Israel. Toate interviurile au fost înregistrate audio cu consimțământul verbal al participanților pentru a fi transcrise și analizate cu acuratețe.

În vederea examinării datelor din interviuri am recurs la analiza tematică, pornind de la noțiunile de politică lingvistică ale lui Spolsky (2004), alcătuite din trei componente: practicile se referă la utilizarea cotidiană a limbilor, convingerile cuprind valorile și atitudinile legate de anumite limbi, iar gestionarea implică eforturile de influențare a alegerile lingvistice.

La codificarea datelor, am utilizat software-ul calitativ Delve pentru a organiza sistematic și identifica tendințele tematice. Am început codificarea cu o lectură inițială a transcrierilor pentru a mă familiariza cu datele. Apoi, am atribuit coduri preliminare temelor recurente, pe care le-am ajustat iterativ pentru a corespunde obiectivelor cercetării și pentru a ține cont de tendințele emergente.

Codificarea inductivă s-a dovedit a fi deosebit de utilă pentru identificarea temelor care nu s-au încadrat în categoriile deductive, precum schimbările generaționale în utilizarea limbii, legăturile emoționale cu identitatea românească și percepțiile societății asupra alegerilor lingvistice. Astfel, analiza a rămas fundamentată în experiențele trăite de participanți, nefiind constrânsă de interpretări teoretice preexistente.

Participanții și-au exprimat consimțământul verbal la începutul fiecărui interviu, pentru a mă asigura că au înțeles obiectivele studiului, domeniul său de aplicare și dreptul de a se retrage în orice moment. Întrucât mulți dintre participanți au fost persoane în vârstă, am considerat că această abordare verbală ar fi mai accesibilă decât utilizarea unor formulare de consimțământ pe suport de hârtie. Pentru a le proteja identitatea, le-am atribuit participanților identificatori numerici, iar toate datele de identificare personală au fost omise sau generalizate în transcrieri și în analiză.

Înregistrările și transcrierile interviurilor au fost stocate în siguranță pe un dispozitiv protejat prin parolă, accesibil numai de către mine. Am luat măsuri de precauție suplimentare pentru a mă asigura că citatele directe utilizate în studiul de față nu includ detalii identificabile, pentru a asigura o concordanță între considerentele etice și necesitatea unei analize științifice riguroase. Tot din aceste considerente nu am inclus transcrierile interviurilor în anexa tezei, pentru a evita o posibilă identificare a participanților pe baza detaliilor dezvăluite în interviuri.

În calitate de cercetător de origine română, cu legături culturale cu România și care a deținut funcția de muzeograf al Muzeului Holocaustului din Nordul Transilvaniei (UBB), am beneficiat de anumite avantaje, precum o înțelegere temeinică a factorilor istorici și sociopolitici care au influențat experiențele participanților. Aspectele lingvistice și culturale comune cu cele ale participanților mi-au permis să stabilesc un raport de încredere, în special în rândul celor mai vârstnici.

Totuși, postura mea a prezentat și posibile tendințe părtinitoare. Mi-am conștientizat riscul proiectării propriilor preconcepții asupra relatărilor participanților sau al direcționării involuntare a discuțiilor către anumite teme. Pentru a atenua aceste riscuri, am apreciat reflexivitatea ca fiind esențială și am adoptat o abordare de tip „open-ended” pe parcursul interviurilor pentru a pune accentul pe vocile participanților și nu pe propriile mele ipoteze.

Deși în primă fază am avut în vedere utilizarea unor chestionare, în final am decis că nu ar fi adecvate pentru surprinderea amplitudinii experiențelor personale referitoare la politica lingvistică familială. Chestionarele impun răspunsuri structurate, ceea ce limitează capacitatea participanților de a-și formula propriile puncte de vedere.

O altă metodă pe care am avut-o în vedere a fost observarea etnografică, însă am decis să nu apelez la ea din rațiuni etice și logistice. Observarea participanților în mediul lor privat, familial, le-ar fi putut altera comportamentele naturale și ar fi putut prezenta probleme etice. Dată fiind și răspândirea geografică a participanților, observarea etnografică ar fi fost, din nou, nepractică în intervalul de timp prevăzut pentru acest studiu. Am recurs la interviurile semi-structurate și la analiza tematică pentru a mă asigura că cercetarea se va concentra exclusiv pe experiențele trăite de imigranții români din Israel și pentru a reflecta particularitățile adaptării lor lingvistice și culturale.

În continuare, în capitolele cinci și șase sunt prezentate și discutate principalele teme pe care le-am identificat printr-o abordare mixtă deductivă și inductivă, analizând strategiile participanților de gestionare a bilingvismului și a identității culturale. Am tradus răspunsurile participanților în limba engleză în cuprinsul tezei, incluzând fragmentele de interviu originale în limba română în notele de subsol, pentru a garanta autenticitatea lingvistică.

Temele deductive, constituite în temeiul cadrelor teoretice stabilite și menționate anterior în acest rezumat, includ păstrarea limbii și conservarea culturii, adaptarea și integrarea, practicile lingvistice familiale, competențele de limbă română și ebraică, atitudinile față de limbă și influențele generaționale și sociale. Temele inductive au decurs direct din relatările participanților, ca de exemplu contextul istoric și asimilarea, problemele sociale și marginalizarea, nostalgia și pierderea limbii și integrarea versus împotrivirea.

Pentru a reprezenta vizual aceste teme într-o manieră mai detaliată, am elaborat o hartă termică, ilustrată în figura 2, prin care am evaluat fiecare temă în funcție de frecvența, intensitatea emoțională și relevanța sa în cadrul interviurilor. Temele cu un punctaj mai ridicat (de exemplu, 2,75-3,00) denotă subiecte discutate sau resimțite frecvent și profund, iar punctajele mai scăzute indică aspecte mai puțin proeminente, dar totuși semnificative. Prin această abordare am urmărit o reprezentare nuanțată a experiențelor aferente comunității de origine română din Israel.

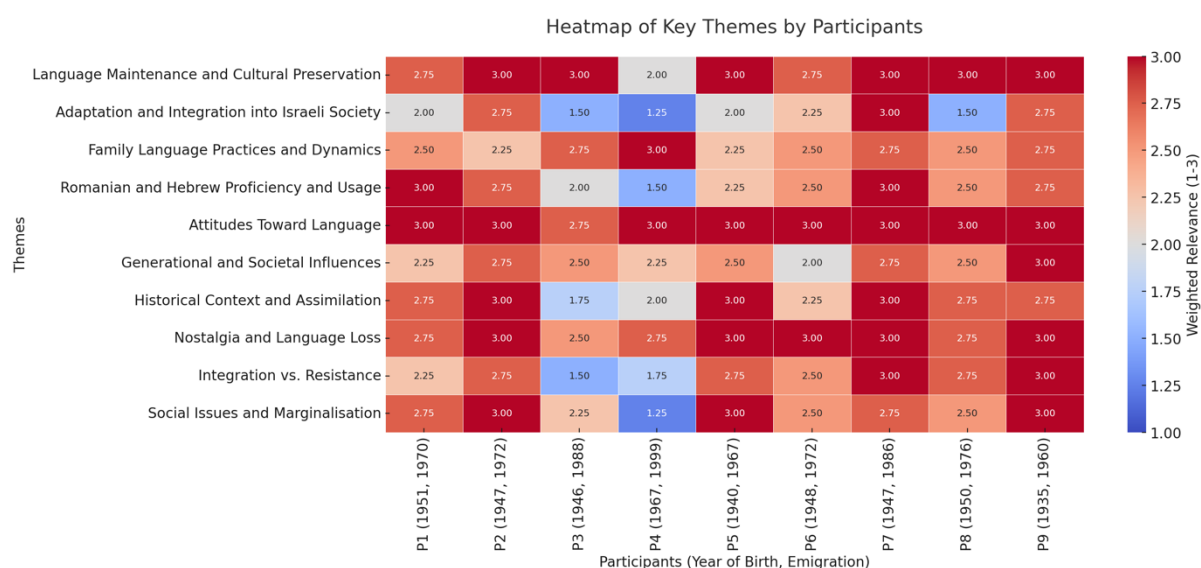

Figura 2. Harta termică a principalelor teme abordate de participanți.

În primul rând, în ceea ce privește temele deductive referitoare la păstrarea limbii și conservarea culturii, participanții au abordat diverse metode de păstrare a limbii române, un factor esențial fiind transmiterea intergenerațională. O parte dintre aceștia, cum ar fi participantul nr. 3, au ținut să păstreze limba română în familie, pentru a le permite copiilor și nepoților să se familiarizeze cu aceasta prin conversații obișnuite și obiceiuri: „Am vorbit românește în familie aici, în Israel. Nu poți să-ți uiți limba”. Alții, cum este cazul participantului nr. 4, s-au resemnat cu privire la pierderea limbii: „Româna va rămâne doar o nostalgie vagă pe care, la nivel individual, vei putea să o cultivi, dacă vei dori”. Contrastul dintre cele două perspective semnalează variabilitatea eforturilor de păstrare a limbii române. Lipsa unui sprijin instituțional complică și mai mult păstrarea limbii. Chiar dacă unii dintre participanți s-au dedicat limbii române prin activități culturale și literare, cei mai mulți dintre ei au recunoscut că prezența limbii române în viața publică israeliană este redusă. Aceste constatări se aliniază teoriei lui Fishman (1991), *Reversing Language Shift* (Inversarea schimbării lingvistice),

conform căreia limbile minoritare nu pot supraviețui doar prin transmiterea familială, întrucât necesită o susținere comunitară și instituțională mai extinsă.

Referitor la a doua temă deductivă, adaptarea și integrarea în societatea israeliană, experiențele prezentate au variat considerabil, în funcție de statutul socioeconomic, de capacitatea personală de reziliență și de competența lingvistică. Participanta nr. 1 a rememorat stigmatizarea inițială a limbilor diasporei de după imigrare: „Nu numai româna, dar orice altă limbă era privită cu dispreț”. În același sens, participantul nr. 2 a remarcat existența unor impedimente profesionale ca urmare a înțelegerii insuficiente a limbii ebraice și a psihologiei israeliene: „Când am încercat să fiu profesor la o școală, n-am putut. Era la început, nu știam încă suficientă ebraică și mi s-a spus, «ai învățat ebraică, dar nu ne cunoști psihologia și mentalitatea»”. Unii participanți și-au descris integrarea în termeni pragmatici. Participantul nr. 3 a menționat că, deși a învățat ebraică în interes profesional, a continuat să vorbească românește acasă. În schimb, alți respondenți, precum participanta nr. 8, au întâmpinat dificultăți în asimilarea limbii ebraice, ceea ce le-a provocat un sentiment de respingere: „Eu nici astăzi nu știu să vorbesc bine ebraica. Simt o senzație de culpă și, oarecum, de analfabetism”.

În ceea ce privește cea de-a treia temă deductivă, practicile lingvistice familiale și transmiterea intergenerațională, sunt evidente tensiunile dintre păstrarea limbii de patrimoniu și schimbarea lingvistică generațională. Participanta nr. 6 a observat că fiica sa cea mare vorbea inițial doar română, dar după ce a mers la școală, a trecut complet la ebraică: „Până la vârsta de 3 ani, fiica cea mare n-a vorbit decât românește. Atunci, într-o bună zi, a început să vorbească ebraică. Și de atunci n-a mai vorbit un cuvânt în românește, însă înțelege foarte bine”. Pe de altă parte, participanta nr. 9 a reușit să păstreze limba română în familie, precizând că în fapt, copiii ei „au crescut cu limba română și nu au avut niciodată rușine în privința ei”. Strategiile aplicate de părinți au determinat aceste consecințe. Participanta nr. 8 a impus reguli lingvistice stricte, refuzând să-i răspundă fiicei sale dacă nu vorbea în română, ceea ce a dus la împotrivire: „Dacă îi vorbeam în românește și ea îmi răspundea în ebraică, eu nu-i răspundeam. Îi spuneam să repete în românește”. Fiica sa i-a mărturisit că s-a simțit forțată să învețe limba română. În schimb, participantul nr. 7 a permis o anumită flexibilitate lingvistică, iar unul dintre fiii săi și-a menținut cunoștințele avansate de limba română, pe când celălalt a trecut treptat la ebraică.

Privind cea de-a patra temă deductivă, cunoașterea și utilizarea limbii române și ebraice, mai mulți participanți au caracterizat păstrarea românei ca fiind o preocupare culturală și intelectuală. Participantul nr. 2, în calitate de universitar, a avut contact cu limba română în scopuri profesionale, precum cercetarea în arhive, ceea ce i-a reînnoit pasiunea pentru această

limbă: „Lucrând la doctorat, am descoperit o bază documentară semnificativă în română, inclusiv în alfabet chirilic. Mi-am reîmprospătat cunoștințele din facultate și am cercetat la Arhivele Naționale din România și alte arhive relevante”. Pe de altă parte, participanta nr. 5 a reținut pasiv limba română prin lectură, dar a fost nevoită să apeleze la soțul ei și la secretara acestuia pentru completarea formularelor și a altor documente juridice în ebraică. Mai mult, ierarhiile lingvistice din societatea israeliană au afectat la rândul lor experiențele respondenților. Participantul nr. 4 a observat că este posibil ca prestigiul social scăzut al limbii române, perceput la nivel intracomunitar, să fi descurajat utilizarea sa activă: „Românii au peste tot în lume, nu doar în Israel, un complex de inferioritate”. Această afirmație este în concordanță cu observațiile lui Spolsky (2004) privind modul în care atitudinile sociale influențează păstrarea limbii.

Cât privește a cincea temă deductivă, atitudinile față de limbă, mai mulți participanți au dezbătut tema stigmatizării lingvistice. Participanta nr. 1 a criticat politicile israeliene din trecut de reprimare a limbilor diasporei: „Ben Gurion a interzis teatrul în limba idiș. Istoria n-o să-i ierte chestia asta”. La fel, participantul nr. 2 a criticat favorizarea limbii ebraice în detrimentul limbii române: „Cine uită trecutul nu va avea viitor”. Și atitudinile generaționale au fost împărțite; participantul nr. 3 se identifică în totalitate cu originea sa românească, însă fiica sa își asumă o identitate duală: „Eu sunt israeliană, dar mă identific și cu România destul de mult”, ceea ce denotă o armonizare subtilă a valorilor cu care a crescut și a exigențelor integrării.

Referitor la cea de-a șasea temă deductivă și anume influențele generaționale și sociale, participanții mai vârstnici au perceput limba română ca parte integrantă din propria identitate, în vreme ce generațiile mai tinere au pus frecvent accentul pe ebraică pentru a se dezvolta pe plan socioeconomic. Participanta nr. 6 a remarcat: „Aici tinerii n-au timp și nici dorința să se conecteze cu trecutul. Ducem o viață foarte grea în Israel, suntem înconjurați de dușmani”. Participanta nr. 9 a calificat statutul limbii române în Israel drept „o «limbă a cimitirelor», iar îmbogățirea cimitirelor semnifică dispariția treptată a limbii. S-ar fi putut face ceva să se evite acest declin, dar realitatea este alta”, constatând totodată declinul său în rândul tinerilor.

În al doilea rând, făcând referire la temele inductive, prima dintre ele fiind contextul istoric și asimilarea, datele mele arată că anumite evoluții istorice au influențat experiențele de migrare ale participanților. Participanta nr. 1 și-a amintit de tranziția sa ideologică de la comunism la sionism, ceea ce i-a marcat decizia ulterioară de a emigra. În mod asemănător, participantul nr. 7 a asociat trauma Holocaustului suferită de familia sa cu o identitate culturală puternică: „Ai mei se auto-învinovăteau că n-au reușit să o aducă pe mătușa mea din Oradea, s-o salveze de la deportare... Chestiunea asta m-a afectat foarte mult”. Experiențele ambilor

participanți au dus la dezvoltarea unei conexiuni puternice cu propriul patrimoniu cultural, dar care s-a manifestat prin abordări istorice diferite.

Referindu-ne la cea de-a doua temă inductivă, problemele sociale și marginalizarea, participanții au semnalat existența unor prejudecăți de natură socială la adresa românilor, inclusiv stereotipuri referitoare la necinste. Fiica participantului nr. 3 și-a amintit următoarele: „Românii, când au venit în Israel, au fost stigmatizați. *G'navim romanim* – înseamnă «hoți români». Există un proverb în Israel care zice că «românii sunt un popor fericit și fură tot. Dacă ceva n-au furat, înseamnă că au uitat». Asta se spune despre români aici”. Aceste preconcepții au marcat experiențele de integrare ale românilor și, în unele cazuri, au descurajat utilizarea limbii române în public. Totuși, participantul nr. 2 a precizat că aceste apelative nu le-au fost adresate exclusiv românilor: „[...] atunci erau însă porecle pentru toate comunitățile, iar pentru polonezi era *polanim shutafim*, adică românii sunt hoți și polonezii sunt colaboratorii, complicitii lor la hoție. Mai exista despre irakieni, li se spunea *iraki pijama*, fiindcă umblau în haine lungi. Despre marocani se spunea că sunt *marokayi sakim* – cuțitari.”

Cea de-a treia temă inductivă este nostalgia și pierderea limbii, în contextul în care mulți participanți și-au exprimat sentimentele de nostalgie față de cultura română. Participanta nr. 6 a reflectat asupra importanței Bucureștiului în ceea ce o privește: „Mi-e foarte drag Bucureștiul. Mă simt bine când mă întorc înapoi acolo, îmi aduc aminte de anii tinereții”. Însă diminuarea rolului limbii române în societatea israeliană a provocat sentimente de regret, în special în rândul generațiilor mai vârstnice.

De asemenea, a rezultat o a patra temă inductivă, integrarea versus împotrivirea, deoarece unii participanți s-au opus în mod activ asimilării lingvistice. Participantul nr. 7 realizează traduceri literare, consolidându-și legătura cu limba română prin asocierea sa cu ebraica literară: „În ultimii 10 ani am început să traduc literatură, în special poezie, din ebraică în limba română și din română în ebraică, cu un prieten scriitor israelian”. Pe de altă parte, participantul nr. 2 a fost încurajat să vorbească română în Israel în ciuda unui sentiment inițial de rușine: „Cândva, cineva a spus despre mine: «Băiat bun, dar român» (*Bachur tov, aval romani*). Auzind astfel de remarci, mă gândeam să evit să spun că vin din România. Apoi, la un curs, am descoperit o carte scrisă de un rabin român devenit profesor în SUA la o instituție prestigioasă, iar asta m-a făcut să fiu mândru de originile mele. Ani mai târziu, când îi traduceam eu o parte din acea carte, autorul însuși m-a încurajat: «Să le fie lor rușine, nu nouă! Nu sunt alții mai învățați. Ei cred că sunt mai învățați în Torah decât noi. Noi suntem mai mult decât ei. Să le fie lor rușine! Niciodată să nu renunți!»”. În schimb, fiica participantei nr. 8 a

respins limba română, ceea ce denotă imposibilitatea impunerii transmiterii unei limbi de patrimoniu în mod forțat.

Nu în ultimul rând, una dintre principalele concluzii ale acestui studiu este varietatea strategiilor de păstrare a limbii în familiile de origine română. În vreme ce anumiți participanți s-au angajat în eforturi deliberate de a sprijini româna ca limbă activă de comunicare, alții au considerat-o mai degrabă un simbol al identității și nu un mijloc funcțional de dialog cotidian. Această deosebire relevă importanța conceptualizării politicii lingvistice familiale sub forma unui spectru și nu a unui proces binar de păstrare sau pierdere. De asemenea, acest studiu dezvăluie măsura în care schimbările generaționale, istoria migrației și factorii socioeconomi determină practicile lingvistice familiale. Participanții mai vârstnici și-au exprimat frecvent un atașament pronunțat față de limba română, pe când cei mai tineri au manifestat frecvent o preferință pentru limba ebraică ca urmare a presiunilor de integrare socială și a mediului educațional.

Mai mult, rezultatele cercetării mele denotă că, deși limba română se află în proces de atriție intergenerațională în Israel, acesta nu este echivalent cu moartea deplină a limbii, conform definiției lui Mufwene (2004). Mai curând, acesta corespunde Scării gradate a perturbării intergeneraționale (Graded Intergenerational Disruption Scale, Fishman 1991) în stadiile 6 și 7, potrivit cărora limba română este încă utilizată în rândul generațiilor mai înaintate și în anumite rețele culturale, dar îi lipsește sprijinul instituțional. Cu toate că dominanța limbii ebraice în societate exercită o presiune semnificativă asupra schimbării lingvistice, demersurile comunitare, asociațiile culturale și inițiativele familiale sprijină în continuare prezența limbii române în anumite contexte. Participanții nr. 7 și 9, prin activitățile de traducere literară sau celelalte proiecte culturale pe care le întreprind, constituie un bun exemplu al modului în care păstrarea limbii depășește sfera familială și pătrunde în domenii creative și intelectuale.

Aceste concluzii susțin ipoteza că păstrarea limbii nu constituie o decizie exclusiv individuală sau familială, fiind mai degrabă un proces dinamic condiționat de contexte sociopolitice și economice mai extinse. După cum afirmă Ricento (2007), schimbarea lingvistică nu ar trebui încadrată în mod inerent ca un fenomen negativ, ci trebuie înțeleasă ca o reacție de adaptare la dificultățile integrării. Cu toate acestea, preocupările participanților referitoare la pierderea limbii reflectă dimensiunea emoțională și culturală a limbilor de patrimoniu, ceea ce denotă că anumite măsuri politice ar putea contribui semnificativ la prevenirea dispariției lor în totalitate.

Având în vedere declinul treptat al transmiterii limbii române, există mai multe măsuri care ar putea fi adoptate pentru a-i sprijini păstrarea. Chiar dacă este posibil ca revitalizarea lingvistică deplină să nu fie fezabilă, anumite intervenții specifice ar putea contribui la sprijinirea limbii române ca limbă comunitară și culturală. Următoarele recomandări propun posibile căi de urmat pentru demersuri guvernamentale și comunitare:

În primul rând, prin programe educaționale, cum ar fi includerea lecțiilor de limba română în programa școlară, în special în zonele cu o populație consistentă de origine română, s-ar putea încuraja alfabetizarea generațiilor tinere în limba de patrimoniu. Deja s-au implementat inițiative similare pentru alte limbi minoritare în Israel, deci viabilitatea potențială le-a fost demonstrată.

Mai mult, unele proiecte comunitare, precum cluburi de lectură în limba română, ateliere culturale și programe intergeneraționale de lectură publică, ar putea sprijini legăturile lingvistice în cadrul familiilor și, totodată, favoriza sentimentul de apartenență la comunitatea românească. Aceste inițiative ar putea fi susținute de biblioteci publice și centre culturale prin asigurarea accesului la publicații și resurse multimedia în limba română.

Totodată, recunoașterea instituțională și reprezentarea în presă, în special prin intensificarea prezenței conținutului în limba română în presa locală, inclusiv în radio, televiziune și în mediul online, ar putea îmbunătăți vizibilitatea lingvistică. Canalele media finanțate de stat ar putea dedica anumite emisiuni limbilor minoritare, printre care și româna, pentru a garanta că aceasta din urmă va rămâne prezentă în spațiul public.

În fine, sprijinirea părinților și conștientizarea politicii lingvistice familiale prin organizarea de ateliere și furnizarea de resurse pentru părinți în materie de strategii eficiente de păstrare a limbii le-ar putea fi utile familiilor în gestionarea provocărilor bilingvismului. Încurajarea utilizării consecvente a limbii române în familie, concomitent cu conștientizarea realității dominantei limbii ebraice, ar putea constitui o abordare echilibrată a socializării lingvistice.

Cu toate că aceste inițiative ar necesita mobilizarea guvernului israelian, a comunității românești și a instituțiilor de învățământ, ele constituie modalități fezabile de încurajare a diversității lingvistice. De asemenea, guvernul României s-ar putea implica în sprijinirea păstrării acestei limbi de patrimoniu prin dezvoltarea acordurilor culturale bilaterale existente și prin finanțarea inițiativelor lingvistice la nivelul comunității românești.

Bibliografie selectivă

- AIRINEI, I., “Familia noastră românească – Școala de Limba Română din Israel”, *AFnews*, 2023, Available at: <https://afnews.ro/2023/04/19/familia-noastra-romaneasca-scoala-de-limba-romana-din-israel>, Accessed: 13 December 2024.
- ALLARD, R. & LANDRY, R., “Subjective ethnolinguistic vitality: A comparison of two measures”, in *International Journal of the Sociology of Education*, vol. 108, 1994, pp. 117-144.
- ALTMAN, C., et al., “Family Language Policies, Reported Language Use and Proficiency in Russian – Hebrew Bilingual Children in Israel”, in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 35, no. 3, 2013, pp. 216-234.
- BAKER, C. & Jones, S. P., *Encyclopedia of Bilingualism and Bilingual Education*, Clevedon, Multilingual Matters, 1998.
- BAKER, C., “Bilingual education and assessment”, in Jones, B. M. & Ghuman, P. (eds.), *Bilingualism, Education and Identity*, Cardiff, University of Wales Press, 1995, pp. 130-158.
- BAKER, C., “Language planning: A grounded approach”, in Dewaele, J.-M., Housen, A. & Li Wei (eds.), *Bilingualism: Beyond Basic Principles*, Clevedon, Multilingual Matters, 2003, pp. 88-111.
- BAKER, C., *Attitudes and Language*, Clevedon, Multilingual Matters, 1992.
- BAKER, C., *Foundations of Bilingual Education and Bilingualism*, 3rd edition, Clevedon, Multilingual Matters, 2001.
- BARRON-HAUWAERT, S., *Language Strategies for Bilingual Families: The One-Parent-One-Language Approach*, Clevedon, Multilingual Matters, 2004.
- BEN-RAFAEL, E., *Language, Identity, and Social Division*, Oxford University Press, 1994.
- BERLINSKY-SHAY, O., “TOV, YALLA, BYE: Causes for Codeswitching Between Hebrew-English and Hebrew-Arabic in the Multilingual Society of Israel”, in *International Journal of Research in Engineering and Social Sciences*, vol. 6, no. 9, 2016, pp. 14-20.
- BINES, C., *Din istoria imigrărilor in Israel, 1882-1995*, Bucharest, Hasefer, 1998.
- BOURHIS, R. Y., GILES, H. & ROSENTHAL, D., “Notes on the construction of a ‘subjective vitality questionnaire’ for ethnolinguistic groups”, in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 2, 1981, pp. 145-155.
- BRAUN, Virginia, and CLARK, Victoria, “Using Thematic Analysis in Psychology”, in *Qualitative Research in Psychology*, vol. 3, no. 2, 2006, pp. 77-101.

- BYERS-HEINLEIN, K., "Parental language mixing: Its measurement and the relation of mixed input to young bilingual children's vocabulary size", in *Bilingualism: Language and Cognition*, vol. 16, 2013, pp. 32-48.
- CALDAS, S., "Language policy in the family", in Spolsky, B. (ed.), *The Cambridge Handbook of Language Policy*, Cambridge University Press, 2018.
- CALDAS, S., *Raising Bilingual–Biliterate Children in Monolingual Cultures*, Clevedon, Multilingual Matters, 2006.
- CANAGARAJAH, A. S., "Diaspora communities, language maintenance, and policy dilemmas", in McCarty, T. L. (ed.), *Ethnography and Language Policy*, London; New York, Routledge, 2011, pp. 77-97.
- CASTLES, S., & MILLER, M. J., *The Age of Migration*, The Guilford Press, New York, 1993.
- CRYSTAL, D., *Language Death*, Cambridge University Press, 2000.
- CURDT-CHRISTIANSEN, X. L., "Conflicting language ideologies and contradictory language practices in Singaporean bilingual families", in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 37, no. 7, 2016, pp. 694-709.
- CURDT-CHRISTIANSEN, X. L., "Editorial: Family language policy: Sociopolitical reality versus linguistic continuity", in *Language Policy*, vol. 13, no. 1, 2013a, pp. 1-7.
- CURDT-CHRISTIANSEN, X. L., "Family language policy in the Chinese community in Singapore: A question of balance?", in Li Wei (ed.), *Multilingualism in the Chinese Diaspora Worldwide*, London; New York, Routledge, 2015, pp. 255-275.
- CURDT-CHRISTIANSEN, X. L., "Family language policy: Is learning Chinese at odds with learning English in Singapore?", in Curdt-Christiansen, X. L. & Hancock, A. (eds.), *Learning Chinese in Diasporic Communities: Many Pathways to Being Chinese*, Amsterdam, John Benjamins, 2014, pp. 35-58.
- CURDT-CHRISTIANSEN, X. L., "Negotiating family language policy: Doing homework", in Schwartz, M. & Verschik, A. (eds.), *Successful Family Language Policy: Parents, Children and Educators in Interaction*, Dordrecht, Springer, 2013b, pp. 277-295.
- CURDT-CHRISTIANSEN, X. L., "Visible and invisible language planning: Ideological factors in the family language policy of Chinese immigrant families in Quebec", in *Language Policy*, vol. 8, no. 4, 2009, pp. 351-375.
- DE HOUWER, A. & BORNSTEIN, M., "Bilingual mothers' language choice in child-directed speech: Continuity and change", in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 37, no. 7, 2016, pp. 694-709.

- DE HOUWER, A., "Parental language input patterns and children's bilingual use", in *Applied Psycholinguistics*, vol. 27, 2007, pp. 411-424.
- DEUTCH, Y., "Language Law in Israel", in *Language Policy*, vol. 4, no. 3, 2005, pp. 261-285.
- DORIAN, N., "Language shift in community and individual: The phenomenon of the laggard semi-speaker", in *International Journal of the Sociology of Language*, vol. 25, 1980, pp. 85-94.
- DORIAN, N., *Language Death: The Life Cycle of a Scottish Gaelic Dialect*, Philadelphia, University of Pennsylvania Press, 1981.
- DUMAN, B. L., "The Israeli Kibbutz Ulpan: A Critical Look at a Unique Method of Immigrant Orientation and Absorption", in *International Migration*, vol. 28, no. 1, 1990, pp. 69-79.
- EDWARDS, V., "Community languages", in Price, G. (ed.), *Languages in Britain and Ireland*, Oxford, Blackwell, 2000.
- EVANS, N., "The last speaker is dead – long live the last speaker!", in Newman, P. & Ratliff, M. (eds.), *Linguistic Fieldwork*, Cambridge University Press, 2001.
- FISCHER, Y., "The Concepts of 'Religion' and 'Secularism' in the Hebrew Language and Their Manifestations in Israel's Socio-Political Dynamics", in *Religion and Secularity*, January 2013, pp. 109-129.
- FISHER, N., & SHILON, A., "Integrating Non-Jewish Immigrants and the Formation of Israel's Ethnic-Civic Nationhood: From Ben Gurion to the Present", in *Middle Eastern Studies*, vol. 53, no. 2, 2016, pp. 166-182.
- FISHMAN, J. A., "Bilingualism and biculturalism as individual and as societal phenomena", in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 1, 1980, pp. 3-15.
- FISHMAN, J. A., *Reversing Language Shift: Theoretical and Empirical Foundations of Assistance to Threatened Languages*, Multilingual Matters, 1991.
- FISHMAN, J. A., "Who Speaks What Language to Whom and When?", in *La Linguistique*, vol. 1, no. 2, 1965, pp. 67-88.
- FOGLE, L. W., "Parental ethnotheories and family language policy in transnational adoptive families", in *Language Policy*, vol. 12, no. 1, 2013, pp. 83-102.
- GAFARANGA, J., "Medium request: Talking language shift into being", in *Language in Society*, vol. 39, no. 2, 2010, pp. 241-270.
- GARCIA, O. & LI, Wei, *Translanguaging: Language, Bilingualism and Education*, Basingstoke, UK, Palgrave MacMillan, 2014.

- GARDNER, R.C, “Social psychological perspective on second language learning”, in R.B. Kaplan (ed.), *The Oxford Handbook of Applied Linguistics*, Oxford University Press, 2002, pp. 160-168.
- GARDNER, R. C., *Attitude/Motivation Test Battery: International AMTB Research Project*, The University of Western Ontario, 2004, Available at: <https://publish.uwo.ca/~gardner/docs/englishamtb.pdf>, Accessed: 25 June 2020.
- GARRETT, P. B., “Language socialisation and language shift”, in Duranti, A., Ochs, E. & Schieffelin, B. (eds.), *The Handbook of Language Socialization*, Oxford, Blackwell, 2011, pp. 515-535.
- GARRETT, P., COUPLAND, N. & WILLIAMS, A., *Investigating Language Attitudes: Social Meanings of Dialect, Ethnicity and Performance*, Cardiff, University of Wales Press, 2003.
- GILES, H., BOURHIS, R. & TAYLOR, D., “Toward a theory of language in ethnic group relations”, in Giles, H. (ed.), *Language, Ethnicity and Intergroup Relations*, London, Academic Press, 1977, pp. 307-348.
- GILES, H., HEWSTONE, M. & BALL, P., “Language attitudes in multilingual settings: Prologue with priorities”, in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 4, 1983, pp. 81-100.
- GOLD, D. L., “A Sketch of the Linguistic Situation in Israel Today”, in *Language in Society*, vol. 18, no. 3, 1989, pp. 361-388.
- GOODMAN, L.A, “Snowball sampling”, in *Annals of Mathematical Statistics*, vol. 32, no. 4, 1961, pp. 148-170.
- GRINEVALD, C. & BERT, M., “Speakers and communities”, in Austin, P. & Sallabank, J. (eds.), *The Cambridge Handbook of Endangered Languages*, Cambridge University Press, 2011, pp. 45-65.
- HAGÈGE, C., *Halte à la mort des langues*, Paris, Odile Jacob, 2002.
- HALPERIN, L., “Origins and Evolution of Zionism”, *Foreign Policy Research Institute*, Available at: <https://www.fpri.org/article/2015/01/origins-and-evolution-of-zionism>, Accessed: 15 December 2024.
- HARKNESS, S. & SUPER, C., “Themes and variations: Parental ethnotheories in Western cultures”, in Rubin, K. & Chung, O. B. (eds.), *Parenting Beliefs, Behaviors, and Parent-Child Relations: A Cross-Cultural Perspective*, New York, Psychology Press, 2006, pp. 61-80.

- HERȘCOVICI, L-Z., “Limba română în Israel: Aspecte istorice și bibliografice”, *Baabel*, 2018, Available at: <https://baabel.ro/2018/11/limba-romana-in-israel-aspecte-istorice-si-bibliografice>, Accessed: 11 December 2024.
- HOREA, L., “Conflicting Theories of Language Acquisition”, in *Proceedings of the 1st ClujLit Conference*, Cluj, Casa Cărții de Știință, 2016a, pp. 45-50.
- HOREA, L., “Hebrew Linguistics: Between the Spiritual and the Sociocultural”, in *Metacritic Journal for Comparative Studies and Theory*, vol. 2, no. 2, 2016b, pp. 173-188.
- IOANID, R., *Holocaust in Romania: The Destruction of Jews and Gypsies under the Antonescu Regime, 1940-1944*, Chicago, Ivan R Dee, Inc., 2008.
- IOANID, R., *Răscumpărarea evreilor. Istoria acordurilor secrete dintre România și Israel*, Bucharest, Polirom, 2005.
- IOANID, R., *The Ransom of the Jews: The Story of Extraordinary Secret Bargain Between Romania and Israel*, Lanham, Rowman & Littlefield, 2021.
- Israel Central Bureau of Statistics, Available at: <https://census.cbs.gov.il/en>, Accessed: 4 November 2024.
- JABAREEN, H., & BISHARA, S., “The Jewish Nation-State Law”, in *Journal of Palestine Studies*, vol. 48, no. 2, 2019, pp. 43-57.
- KHUBCHANDANI, L. M., “Linguistic census”, in Mesthrie, R. (ed.), *Concise Encyclopedia of Sociolinguistics*, Amsterdam, Elsevier Science, 2001, pp. 648-650.
- KING, A. & FOGLE, L., “Bilingual parenting as good parenting: Parents’ perspectives on family language policy for additive bilingualism”, in *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, vol. 9, no. 6, 2006, pp. 695-712.
- KING, A., “Language ideologies and heritage language education”, in *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, vol. 3, no. 3, 2000, pp. 167-184.
- KING, A., FOGLE, L. & TERRY, A. L., “Family language policy”, in *Language and Linguistics Compass*, vol. 2, no. 5, 2008, pp. 907-922.
- KIRSCH, C., “Ideologies, struggles and contradictions: An account of mothers raising their children bilingually in Luxembourgish and English in Great Britain”, in *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism*, vol. 15, no. 1, 2012, pp. 95-112.
- KOPELIOVICH, S., “Family Language Policy: A Case Study of a Russian-Hebrew Bilingual Family: Towards a Theoretical Framework”, in *Diaspora, Indigenous, and Minority Education*, vol. 4, no. 3, 2010, pp. 162-178.
- LAMBERT, W. E., “Culture and language as factors in learning and education”, in Wolfgang, A. (ed.), *Education of Immigrant Students*, Toronto, OISE Press, 1975.

- LANE, P., “‘We did what we thought was best for our children’: A nexus analysis of language shift in a Kvan community”, in *International Journal of the Sociology of Language*, vol. 202, 2010, pp. 63-78.
- LANZA, E. & LI, Wei, “Multilingual encounters in transcultural families”, in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 37, no. 7, 2016, pp. 653-654.
- LANZA, E., “Multilingualism in the family”, in Auer, P. & Li Wei (eds.), *Handbook of Multilingualism and Multilingual Communication*, Berlin, Mouton de Gruyter, 2007, pp. 45-67.
- LANZA, E., *Language Mixing in Infant Bilingualism: A Sociolinguistic Study*, Oxford University Press, 2004.
- LERNER, N., “Religion and the Secular State in Israel”, *International Center for Law and Religion Studies*, 2014, Available at: www.iclrs.org/content/blurb/files/Israel%202014.pdf, Accessed: 19 December 2024.
- LI, Wei, “Moment analysis and translanguaging space: Discursive construction of identities by multilingual Chinese youth in Britain”, in *Journal of Pragmatics*, vol. 43, 2011, pp. 1222-1235.
- LI, Wei, SARAVANAN, V. & NG, J., “Language shift in the Teochew community in Singapore: A family domain analysis”, in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 18, no. 5, 1997, pp. 364-384.
- LI, Wei, *Three Generations, Two Languages, One Family: Language Choice and Language Shift in a Chinese Community in Britain*, Clevedon, UK, Multilingual Matters, 1994.
- LINDHOLM-LEARY, K., *Dual Language Education*, Clevedon, Multilingual Matters, 2001.
- LO BIANCO, J., “National language revival movements”, in *The Cambridge Handbook of Language Policy*, Cambridge University Press, 2012, pp. 515-517.
- MEYER PITTON, L., “From language maintenance to bilingual parenting: Negotiating behaviour and language choice at the dinner table in binational-bilingual families”, in *Multilingua*, vol. 32, no. 4, 2013, pp. 507-526.
- MEYER, P., *The Jews in the Soviet Satellites*, New York, Syracuse University Press, 1953.
- MOCANU, C., “Limba română – Generația a 3-a din Israel”, *Cuget Liber*, 2023, Available at: <https://cugetliber.ro/stiri-cultura-educatie-limba-romana-generatia-a-3-a-din-israel-466639>, Accessed: 10 December 2024.
- MONTAGUE, N., “Critical components for dual language programmes”, in *Bilingual Research Journal*, vol. 21, no. 4, 2000, pp. 409-417.

- MUFWENE, S., "Language birth and death", in *Annual Review of Anthropology*, vol. 33, no. 1, 2004, pp. 201-222.
- PAKIR, A., "Education and invisible language planning: The case of English in Singapore", in Kandiah, T. & Kwan-Terry, K. (eds.), *English Language Planning: A Southeast Asian Contribution*, Singapore, Centre for Advanced Studies and Times Academic Press, 1994.
- PATTANAYAK, D. P., "Educational Use of the Mother Tongue", in *Language and Education in Multilingual Settings*, Clevedon, Multilingual Matters, 1986, pp. 5-15.
- PATTON, Q. M., *How to use qualitative methods in evaluation*, Sage Publications, 1987.
- PILLER, I., *Bilingual Couples Talk: The Discursive Construction of Hybridity*, Amsterdam, John Benjamins, 2002.
- POTLOG, A., "România și civilizația românească în Israel. Anul cărții în limba română în Israel", *Contemporanul*, 2022, Available at: <https://www.contemporanul.ro/romanii-de-pretutindeni/romania-si-civilizatia-romaneasca-in-israel-anul-cartii-in-limba-romana-in-israel-2.html>, Accessed: 14 December 2024.
- REN, L. & Hu, G., "Prolepsis, reciprocity and syncretism in early language and biliteracy practices: A case study of family language policy in Singapore", in *Language Policy*, vol. 12, no. 1, 2013, pp. 63-82.
- RESHEF, Y., "English in Israel: Sociolinguistic and Linguistic Aspects", in *Il mio cuore 'e a oriente: Studi di linguistica storica, filologia e cultura ebraica dedicati a Maria Mayer Modena*, Milano, Cisalpino, 2008, pp. 733-751.
- RICENTO, T., "Considerations of identity in L2 learning", in Hinkel, E. (ed.), *Handbook of Research in Second Language Learning and Teaching*, Mahwah, NJ, Lawrence Erlbaum, 2005, pp. 895-911.
- RICENTO, T., *An Introduction to Language Policy*, Malden, MA, Blackwell, 2007.
- ROTMAN, L., *Evreii din Romania în perioada comunistă, 1944-1965*, Bucharest, Polirom, 2004.
- SABAN, I., & AMARA, M., "The Status of Arabic in Israel: Reflections on the Power of Law to Produce Social Change", in *Israel Law Review*, vol. 36, no. 2, 2002, pp. 5-39.
- SAFRAN, W., "Language and Nation-Building in Israel: Hebrew and Its Rivals", in *Nations and Nationalism*, vol. 11, no. 1, 2005, pp. 43-63.
- SALLABANK, J., "Diversity and language policy for endangered languages", in Spolsky, B. (ed.), *The Cambridge Handbook of Language Policy*, Cambridge University Press, 2018.

- SCHWARTZ, M., "Exploring the relationship between family language policy and heritage: Language knowledge among second-generation Russian-Jewish immigrants in Israel", in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 29, no. 5, 2008, pp. 400-418.
- SELONI, L. & SARFATI, Y., "(Trans)national language ideologies and family language practices: A life history inquiry of Judeo-Spanish in Turkey", in *Language Policy*, vol. 12, no. 1, 2013, pp. 7-26.
- SENROR, D., & SINGER, S., *Start-up nation: The story of Israel's economic miracle*, New York, Twelve, 2009.
- SEVINÇ, Y., "Language maintenance and shift under pressure: Three generations of the Turkish immigrant community in the Netherlands", in *International Journal of the Sociology of Language*, vol. 242, 2016, pp. 81-117.
- SHAPIRO, A., "The Role of the Ulpanin the Immigration Process in Israel", in *International Journal of Lifelong Education*, vol. 8, no. 2, 1989, pp. 151-161.
- SHOHAMY, E., "The Weight of English in Global Perspective", in *Review of Research in Education*, vol. 38, no. 1, 2014, pp. 273-289.
- SHOHAMY, E., *Language Policy: Hidden Agendas and New Approaches*, Routledge, 2006.
- SHOHAMY, E., *The Power of Tests: A Critical Perspective on the Uses of Language Tests*, Harlow, Pearson Education, 2001.
- SHUVAL, J. T., "Migration to Israel: The Mythology of Uniqueness", in *International Migration*, vol. 36, no. 1, 1998, pp. 3-26.
- SIMPSON, J., "What's done and what's said: Language attitudes, public language activities and everyday talk in the Northern Territory of Australia", in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 34, no. 4, 2013, pp. 364-384.
- SPECTOR, G., *On being a stranger: language and identity among Argentinian immigrants in Israel*, PhD thesis, The Hebrew University of Jerusalem, 1997.
- SPOLSKY, B. & SHOHAMY, E., *The Languages of Israel: Policy, Ideology and Practice*, Buffalo, NY, Multilingual Matters, 1999.
- SPOLSKY, B., "What is language policy?", in Spolsky, B. (ed.), *The Cambridge Handbook of Language Policy*, Cambridge University Press, 2018, pp. 3-16.
- SPOLSKY, B., *Language Management*, Cambridge University Press, 2009.
- SPOLSKY, B., *Measured Words: The Development of Objective Language Testing*, Oxford University Press, 1995.
- SPOLSKY, B., *The Languages of the Jews*, Cambridge University Press, 2014.

- SPOLSKY, Bernard, *Language Policy: Key Topics in Sociolinguistics*, Cambridge University Press, 2004.
- TANNENBAUM, M., “Viewing Family Relations Through a Linguistic Lens: Symbolic Aspects of Language Maintenance in Immigrant Families”, *Journal of Family Communication*, vol. 5, no. 3, 2005, pp. 229-252.
- TANNENBAUM, M., & PELEG, G., “Language and Identity among Iranian Immigrants in Israel”, in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 41, no. 9, 2019, pp. 764-778.
- TANNENBAUM, M., & SHOHAMY, E., *Developing Multilingual Education Policies*, Routledge, 2023.
- TANNENBAUM, M., et al., “Advocacy Strategies for a New Multilingual Educational Policy in Israel”, in *Language Policy*, vol. 21, no. 4, 2022, pp. 561-573.
- WANG, X., “Family language policy by Hakkas in Balik Pulau, Penang”, in *International Journal of the Sociology of Language*, vol. 244, 2017, pp. 87-118.
- WATERMAN, S., “Hebrew in the Daily Life of Israelis”, in *Handbook of the Changing World Language Map*, Springer International Publishing, 2018, pp. 1-19.
- YITZHAKI, D., “Attitudes to Arabic Language Policies in Israel”, in *Language Problems and Language Planning*, vol. 35, no. 2, 2011, pp. 95-116.
- ZHU, Hua & LI, Wei, “Transnational experience, aspiration and family language policy”, in *Journal of Multilingual and Multicultural Development*, vol. 37, no. 7, 2016, pp. 655-666.
- ZHU, Hua, “Duelling languages, duelling values: Codeswitching in bilingual intergenerational conflict talk in diasporic families”, in *Journal of Pragmatics*, vol. 40, 2008, pp. 1799-1816.
- ZUCKERMANN, G., *Revivalistics: From the Genesis of Israeli Hebrew to Language Reclamation in Australia and Beyond*, Oxford University Press, 2020.